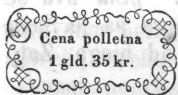
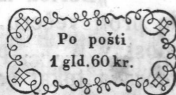

GLASNIK SLOVENSKI.

Lepoznansko-podučen list.

Odgovorni vrednik in izdatelj: A. Janežič.

Št. 11.

V Celovcu 1. junija 1859.

3. zv.

Spremenjenje.

(A. Okiški.)

Oziram se v neskončne visočine,
Kjer čudne spremenjenja se godijo:
Miljoni zvezd presvetlih mi gorijo,
In luna lije mir — al' berž vse zgine.

Vihar buči iz skrite globočine,
Oblaki gosti žarke zatemnijo,
Z germenjem, bliskom jezno mi pretijo,
Obdajajo me strahovite tmine.

Sercé enako takej je prikazni:
Zdaj tihi mir, veselje v njem kraljuje,
Spominov, upov sladkih brez števila.

Al' stanoviten ni mu stan prijazni:
Pogosto v bolečinah izdihuje,
In stiska ga nesreč sovražnih sila.

Vernitev.

(Fr. Zakrajšek.)

Smehljá se dol v samoti mi zeleni,
Čarobni blesk, kot nekdej, grič zlati,
Tu berst šeptá, tam bistri val šumi;
Čuj! gaja znani pevčki so zbudjeni.

Nekdajnih čutov vžgó me tu plameni,
Njih solnčni svit me tukaj ne beži;
Tú roža mi pesništva še živí,
Ko prejšne dni je draga cvela meni.

Naj temnih ur vernó se žalni mraki,
Klepeče naj smehunstva črna zmija,
Nikdar se jez ne vdam oblasti taki.

Tvoj dar objamem, zvesta poezija!
Ki migaš rajskih lic mi dan vsaki,
Ko v prešle dni me tira fantazija.

Ceptec.

(Konec.)

Po deževnem dnevu je nastala lepa noč. Zvezde so gorele ve-sele na čistem nebu, in luna je prišla svitla izza gorá.

Po sobi gori in doli hodi brodnik, globoko zamišljen. Popolnoma je opravljen, kot bi se nocoj še podajal na pot. Ko udari ura devet, odpre naglo miznico in vzame iz nje pipo nenavadno lepo okovano.

„Spomin očetov,“ reče z žalostnim glasom, „ti me boš sprem-ljal skoz moje življenje! Druzega ne nesem seboj, kakor tebe.“

Kar poterka nekaj na vežne vrata. Brodnik hitro vtakne pipo v žep in gre vun.

„Kdo terka? uprašá.

„Dobri ljudje, ki ti hočejo dati kaj zaslužiti,“ reče glas popol-noma neznan. „Ali bi naju ne prepeljal še nocoj na uno stran?“

„Kje pa sta dan tratila,“ odverne Jernej nevoljen, „da kratita brodniku noč? kdo pa sta?“

„Beriča iz K... ne straši se,“ odgovori prejšni. „Šla sva še le proti večeru od doma, zato naju noč podi. Verh tega pa je Sava most v K... poderla, ko sva bila komaj deset minut od njega. Zato morava tukaj čez Savo, če hočeva še danes domú.“

„Ha, ha!“ se zasmеja na glas brodnik. Pri sebi pa mermrá, odpíraje vrata: „Beriče toraj bom vozil zadnjikrat čez vodo. To je naključje, kaj lepšega bi se mi ne bilo moglo ugoditi. Toraj le čez ž njimi, le čez!“

„Vidva sta beriča,“ reče na glas, „beriči, to so pošteni možjé. Rekel sem sam pri sebi: Danes ne prepelješ nikogar več, ker po noči se vozi marsikdo, ki se ne sme voziti po dnevu. Ali poštene ljudi, kakor beriče, vozim vselej, kedarkoli mi jih vrag prinese. Le naprej, le naprej, pa varno, da si ne pobijeta glav; sicer poreče kdo, da sta bila tepena.“

Beriča postaneta nevoljna; grizeta si žnablje in zaničljivo gledata korenjaškega brodnika. Pa Jernej tudi vé, kdaj je preveč, zato opusti daljno nagajanje.

V čoln stopijo, in brodnik odrine od kraja. Ladija se je hudo zibala, valovi so se zaganjali visoko, verv je bila neznano napeta. Pa brodnik je silno močen, in z majhnim trudom priveslja na uno stran.

Ladijo ustavi, da bi stopila beriča na suho. Pa namesti da bi šla iz nje, stopita na enkrat k njemu, ter ga primeta za roke.

„Po povelji gosposke si najin vjetnik,“ reče berič, ki je bil imel tudi popred besedo, in se je imenoval Rožilar. „Po povelji gosposke sva prišla po tebe; le ker je pobrala Sava mostove, sva te pripravila, da si naju prepeljal.“

„Ktera gosposka in zakaj?“ zavpije s strašnim glasom brodnik.

„Požigavec!“ odverne berič, „zastonj se je braniti.“

Brodnika prešine strašna misel, spomnil se je, zakaj ga lovita.

„Proč od mene!“ zakriči na ves glas, ter udari z veslom, da odletita v drugi konec ladije, ktera se ziblje tako hudo, da pluskajo od obeh strani valovi vanjo. Kot zid je obledel v obraz, merzel pót ga je oblil, oči se mu svetijo neznano, in zobje so strastno zasajeni v žnablje. Pa beriča se dvigneta kviško in hitita proti njemu.

„Nobena sodba me ne bo sodila!“ zavpije na glas, potegne iz nožnice oster nož in preseka v hipu močno verv. Z vso silo porine ladijo od kraja, ter zažene vesla daleč proč od sebe. Valovi zgrabijo čoln, in kot bi mignil, ga zanesó v sredo reke. Gori in doli ga luča razljutena voda.

„Nesrečnež, kaj si storil!“ zavpije Rožilar preplašen do smerti, med tem ko se njegov tovarš lovi po ladji sem ter tje. „Pa še si v moji oblasti, vozi h kraju, če ne te ustrelim na mestu.“

Nastavi mu puško na persi in napne petelin.

„Ha, ha, jaz v tvoji oblasti, in da bi vozil h kraju? Plavaj pred po vesla na moj dom, kaj mar ne vidiš, da brez vesla ni veslanja?“

Ali sem jaz vajin vjetnik, ali vidva moja, kdo je vjel družega? — Strelj, strelj, ali pa me pusti živeti, da bom gledal, kako se bomo skupaj pogreznilj v valovih. Še pol ure, malo več, na Borovskem jezuj bo potop. Vpita saj na pomoč, vpita, morebiti se vaju kdo usmili, zame ni treba vpiti, jaz ne potrebujem pomoči. Ali to vama povem, kdor pade danes čez Borovski jez, je zgubljen.“

Berič vzame puško počasi od brodnikovih pers; zmiraj bolj spoznava strašno nevarnost, in sterml plah po černem skalovji. Nikjer ni nobene hiše, nikjer nobenega človeka, in v čolnu ni najti naj manjega orodja. Zastonj je moriti brodnika, zastonj ga prositi. Jeza in obup sta izražena v bledem obrazu njegovem; serdito zre zdaj na brodnika, zdaj v bučeče valove.

Ladijo pa nesejo valovi naprej in naprej in zmiraj bliže k Borovškemu jezuj.

„Na pomoč, pomagajte!“ vpije ves čas iz celega gerla drugi berič, kteremu je nevarnost popolnoma vzela pogum. Sem ter tje divjáj po čolnu, ne vidi ne brodnika, ne tovarša, le po bregovih sterml; vsaka senca, ki se prikaže v svitu luninem, mu je človeška podoba, proti vsaki vije roke in kliče na pomoč.

Brodnik pa se je vlegel v rivec ladije in podperl s komolcom glavo. Na njegovm obrazu je bilo manj najti obupa, kot merzle ravnodušnosti, akoravno je švigal divji ogenj iz njegovih oči. Zaničljivo gleda strahljivega beriča, Rožilar pa mu nekakšno dopada. Molčé stoji na kraji ladije, napeto puško derži naslonjeno čez koleno, pogled ima upert v bregove. Kar se mu zazdi, da vidi od daleč na bregu, ki se je znižal nanagloma, nekaj hiš. Molčé vzdigne pušo in jo sproži. Strel se razlega po skalovji unkrajnega brega, zaziblje se čoln, divje zašumijo valovi in vse je zopet tiho. Ladija pa plava naprej proti Borovškemu jezuj.

Brodnik je bil skočil kviško in vperl pogled proti hišam. Vse je na miru, živa duša se ne prikaže. Zadovoljen se vsede v konec čolna; beriču pa prihaja gorko, ko vidi, da je strelil zastonj.

„Še pol ure,“ mermra brodnik, „če gremo počasi, in če se pospeši Sava, še malo pred.“

„Pomagaj!“ kriči strahljivi berič, ko vidi, da na bregovih ni pomoči, „ti moreš gotovo pomagati, ki si vedno pri vodi.“

„Gotovo da!“ se smeja brodnik.

„Pomagaj,“ prosi s trepetajočim glasom, „jaz se te ne dotaknem nikdar več.“

Brodnik ga pogleda terdó. Čez nekaj časa reče: „Orožje v vodo, sicer vama ne verjamem!“

„Da te strela!“ zavpije Rožilar razkačen in strastno stisne pušo, „pred poginem, kot dam orožje.“

„Ne nori brate!“ kliče drugi in ga objema z rokama, „ne goni od sebe pomoči. Čemu ti bo v smerti orožje?“

Pa pogumni berič se ne da tako hitro pregovoriti.

„Kako bo pomagal malopridnež,“ se obotavlja, „naj z nama vred pogine, jaz ne pustim orožja.“

„Ubogaj, brate, ubogaj, pri Bogu te prosim, brodnik bo gotovo pomagal.“

Molčé prikima brodnik.

Berič verže daleč od sebe puško, sname sabljo in jo telebi v vodo. Potem zgrabi tovarševo puško in mu jo izpuli iz rok. Hudo se mu je ta ustavljal še nekaj časa, pa prošnje in strah so ga vendar premagale. Kakor ogenj ga je speklo, ko je padlo orožje v vodo.

„Hiti, hiti!“ kliče berič brodniku, „da ni prepozno, kar si veleval.“

Zadovoljen se vzdigne brodnik in pogleda doli po Savi.

„Kmalu“ reče, „smo na kraji, kjer Sava mirno teče, kot nikjer, tam pojdemo na suho. Če nas tam goljufa, smo zgubljeni.“

Potem gre v sredo čolna in zgrabi desko, ki je služila za klop. Ali preterdo je bila pribita. Ko jo skuša odtergati, da bi jo porabil za veslo, se jame čoln neznano gugati, in v vsakem trenutku se je bilo bati, da se bo prevrnil. Ves trud, jo odtergati, je zastonj.

Boječi berič se tišči Rožilarja in komaj sope. Ko vidi, da je vès trud brodnikov zastonj, mu upade popolnoma vse upanje, in s trepetajočim glasom opominja tovarša:

„Moliva, brate, zadnja ura je!“

„Obljubil sem, in obljubo hočem deržati, oteti vaju moram,“ zavpije brodnik, popustivši premočno klop. Z neznano naglostjo pomeče obleko z života in se ustopi v rivec čolna. Kot orjak stoji tù, vsak trenutek pripravljen skočiti v valove.

„Odpró se zopet bregovi. Sava teče tù po veliki širjavi, v povodnji se je izlila čez široko prodje. To je kraj, ki ga je menil brodnik. V vodo skoči in se opre od strani v čoln. Dobro je bil prerajtal vse, ker poznal je slehern kot struge, kot domači breg. Pa kakor mirno je tekla na tem kraji Sava, in kakor nečloveško se je opiral v čoln, vendar ga ni mogel spraviti h kraju. Parkrat že ga je bil približal k bregu, pa vselej so mu ga vzeli zopet valovi. In kolikorkrat ga je verglo proti sredi, sta se stresla beriča v čolnu. Pripravljena sta bila za smert.

Brodniku samemu je jelo hudo prihajati krog serca. Pogleda kviško na beriča, kteremu je obljubil rešitev, in ko jih vidi plaha stermeti vanj, se opre še enkrat s silno močjo v čoln, ter ga požene proti bregu. Pa pomanjka mu moči, in nehoté in obupajoč neha plavati. Pa v tem trenutku čuti prodje pod svojimi nogami. Kot v novo življenje se napnejo vse njegove žile, z vso močjo tišči čoln proti bregu. Daleč sicer je bila še od kraja, pa reka nima na produ več take sile, in novi up mu je oživil, uterdil vsako žilico. Srečno jih je izpeljal iz smertne nevarnosti. —

Drugi dan so na produ ljudje zastonj terkali po durih in oknih brodnikove hiše — brodnika ni bilo več. Čoln so našli daleč doli na suhem, in sodili so iz tega, da se mu je primerila nesreča, da se je pa gotovo rešil. Zakaj da se ne prikaže več, jim tudi ni ostalo dolgo neznano.

Zadnji dan je bil Jernej pri fajmoštru, in je povedal, da je bil iz ljubezni do brata storil reči, ki so jih pri županu pripisovali cep-tecovi moči, teta le je umerla naravne smerti. Sklenil je bil iti iz dežele, ker doma ni mogel najti mirne vesti. Odkril je gospodu fajmoštru vse natanjko in ga prosil, po njegovem odhodu to povedati bratu in Marjeti; tako je mislil, jima bo prišla iz glave neumna vera o vražah, in srečna bota. Zato je bil tudi prišel zadnji dan k njima, da bi vzel slovó, zato je bil tako prepričan, da brodari zadnji dan po Savi. Pa fajmoštrova dolžnost je bila, oznaniti to gosposki, in zato sta prišla beriča ponj, ko se je ravno pripravljaval, da bi zapustil za vselej domačo hišo. Pa ušel je beričem in se odtegnil gosposki. —

Pretekle so tri leta, odkar sem hodil skozi ono vas. Zraven lepo zidane hiše na vertu je obiral priletan mož jablano, in majhno dete je skakalo pod drevesom in pobiralo jabelka, če je katero možu ušlo na tla. Pripognem se in poberem eno, ker drevó je imelo nekaj vej na cesto. Pa ko ga pokusim, mi zvleče skupej usta, bilo je zlo pusto. Zato poprašam starega: „Kako pa obirate, oče, tako skerbno jabelka, ki tako malo veljajo? Jaz bi posekal drevo.“

„To ne gre“ se mi nasmeja mož nekako žalosten. „To drevó mi je naj ljubše v celem vertu. Sad je res slab, in uživamo ga še le pozno po zimi, ko nam družega manjka, ali drevó mi je drag spomin.“

Spominov se derži večidel kaka mična prigodba. Pripravil sem toraj starega, da mi je pri kupici vina (bila je v hiši tudi kerčma, kakor je rekel, odkar sin gospodari.) da mi je povedal to prigodbo od čudne bratovske ljubezni, ki sem Vam jo zapisal po svoje, in kolikor sem se še spominjal čez tri leta.

„Drevó“ mi je djal stari „je usadil moj brat Jernej na dan moje poroke.“

„In od njega niste slišali nič, odkar je zginit?“ vprašam jaz.

„Bog vé, kje je hodil, in kako se mu je godilo,“ odgovori stari žalosten. Več kot trideset let je preteklo, odkar je šel. Kakih osem let je, kar smo zvedili, da je za mornarja na barki daleč tam v Ameriki. Od tistega časa nismo slišali več. Bog vé ali je živ ali mertev!“

Ginjen stisnem žalostnemu starcu rokó in popotujem dalje.

Kerška narodna pesem.

(Zapisal I. Črnič.)

Razboli se Jele Hrušvičeva
Va utorok va naj gori danok.
Do nje pride mladi (l)jubčić.
„Čo ti je to, Jele, (l)jubo moja?“
„Bolom bolim i umriti oču.“
„Bolom bôli, samo mi neumri.“
„Bolom bolim i umriti oču.“
Zač som obolela va utorok,

Va utorok va najgori danok;
Ako umrem jutrom mej' zorami,
Nakrijte me rosnimi rožami;
Ako umrem večer mej' petehy,
Nakrijte me čovjenun osugun.)*
Neka mene nose vse mladi junaci,
Neka mene plaču vse mlade divojky.

Mythologične drobtine.

(Po narodnih pripovedkah priobčuje Dav. Terstenjak.)

XVI. 0 Čatežu.

V celjski okolici je navadna psovka: Ti Čatež! Naj te Čatež vzame! Pojdi k čatežu. — Vprašal sem starega Karduna iz straniške fare, ali mi ne vé kaj povedati o Čatežu. Povedal mi je tole: „Čatež je pol človek, pol kozel, sam peklenski hudič. Kozel je doli od popka. Zato mi prosti ljudje pravimo: idi h kozlu! to je toliko, kakor idi k hudiču. Ni tako majhen, kakor je škratec; bolj srednje postave je in bolj starovičen. Vidijo ga včasi ljudje, da na visokih pečinah sedi in se greje na solncu. Dervarjem prinaša, če so žejni, merzle čiste vode, pastirjem planinskim nabira jagod in malinic, in vse ljudi pušča pri pokoju, če se mu ne posmehuješ. Ako mu pa rogé kažeš, začne kotati silne pečine, da se poderó hrami pod goró stoječi in se živina pogrezne v globoke brezdna.“

Iz té povesti se vidi, da je Čatež pečni duh, kar tudi njegovo ime pomenjuje. Kat izrazuje pečovnat breg, zato imé pečovnatega kraja Katiše na Kranjskem; dalje imena prebivaveov po pečinah: Katolnik, Katnik, Katiš. (Sansk. Kathus, pečina, od korenike kat, zuspitzen, durchbohren. *K* prehaja v *č*, primeri kar, ker in čer, Felsen, sansk. çiras, Spitze, iz korenike çar slov. kar, spalten, zuspitzen itd. Čatež po obliki, kakor: tepež, klatež, toraj Saxanus, Saxamus, Saxosus.)

Na visoki pečini imenovani „Spitzofen“ to je: ukna peč,*) kar pa je Nemeč krivo prestavil v Ofen, namesti v Felsen, stoji rimski napis: S. Saxano. Sac. Adjutor et Secundinus, to je: Silvano Saxano sacrum Adjutor et Secundinus (Eichhorn Beiträge II. 69.) Ker Rimljani boga Silvanus Saxanus ne poznajo,

*) Das Band.

*) Primeri: ukna peč, na Kranjskem. Gori omenjeni s pol šolnja dolgimi čerkami je na Koroški planini nad sv. Jurjem.

je *Saxanus* prestava slov. Čateža. V imenu *Adjutor* bi vtegnil domači *Mog*, *Mogou*, *Mogimar* tičati. Blizo Trebnja na Kranjskem je kraj Čatež, menda imenovan po častji duha Čateža, varha logov in pečin (*silvarum et saxorum*, po častji *Silvani* — *Saxani*.*)

XVII. Auša.

V celjski okolici je sedaj *Auša* nedostojno ime neumnega dekleta; temu pravijo, da je *Auša*. V solčavski dolini sem uprašal starega dedeka, zakaj se veli ena solčavskih planin *Aušava*. Odgovoril mi je, da so se tam auše pasle. Baram, kaj so auše in odgovori mi: rudeče krave. V litevski mythologiji je *Auszka* bila boginja juterne zore. V *Rigveda*-tu (I. 64. 7.) se veli *Aruša* rudeča ženska žival, ktera je vlekla kola boga vetrov *Maruta*. Korenika je *aru*, rudečkast. *Aru* tudi pomenjuje: die röhliche Sturmwolke. Sansk. besedi *aru* primeri serbsk. *al*, *hellroth*, *alica*, *rothe Kirsche*, ruski *ol*, zato olen, das röhliche Wild, slov. z digam: jelen. *Auša* toraj = *Alša* in *Aušava* = *Alšava*.

Ker tudi druge solčavske planine imajo mythologične imena, kakor: *Ded* po *Dedu*, priimenu *Perunovem*, *Divica* po častji boginje *Lune*, *Baba*, po boginji zemlje *Babi*, brez dvombe tudi *Aušava* po *Auši* = *Alši*, rudečkasti gromski megli.

XVIII. Bušak in Sek.

O *Kersniku* pravijo, da se je enkrat v *Seka* spremenil in se s krivim *Kersnikom* kotal, kteri se je v *bušaka* spremenil. „Kotati“ na Štajerskem ne pomenja samo „valjati se,“ temuč tudi „boriti, pugnare.“ S sabljami sta se kotala. Primeri cerkvenoslov. *kotora*, *pugna*. *Sek* je vogerski sloki bik z dolgimi rogovi, *bušak* pa mali terščati z bolj kratkimi rožički. Korenika je sansk. *çakh*, *validum esse*, *çahas*, *sahas* za *çakhas*, *valor*, *potentia*, *vis*. *Sek* toraj pomenjuje to kar: *bujvol* = *bivol*, *der starke Ochs*, tur *Stier*, *sthûra* das *starke Thier*, primeri irsko *seghu*, *urus*. *Bušak* pa je sorodna beseda z gerško *βους*, lat. *bos*. Tudi okoli *Belovara* ste znani imeni *sek* in *bušak* v zgorej rečenem pomenu. Prebivavci *tomaševske fare* blizo *Lutomer*a se pri svojih sosedih velijo *Sekolovci*. Zakaj? tega ne vem.

Popotovanje po Bosni.

VI. Pot v Travnik. Komora. Starec Todor. Počivanje. Grob Kraljevića Marka. Radkovo polje. Muharemaga.

Sklenili smo terdno, 7. dan maja podati se na pot v Travnik in, ako bo mogoče čez *Fojnice* in *Sutiske clo* do *Sarajeva*. Najeli smo

*) Pri Rusih so se ložni duhi veleli *Lešje* = *Silvani* od *les*, *silva*. Slovenci se tudi poznajo *Murusa*, črnega kosmatega duha, brez dvombe od *mur* = černi.

zató sedem konj komore. Ostala je ta beseda še iz starih časov, ko so bosniški kmetje dajali zastonj svoje konje za bosniško kraljevo komoro t. j. za prenašanje robe svojega vladarja. Zdaj mora vsak kmet, kristjan in Turk, na komoro, pa dobi za vsako stacijo 1 gold.; stacija je včasih cel dan dolga. Bilo nas je skupaj deset popotnikov.

Udarili smo jo odločeni dan skoz gornje banjeluško mesto proti iztoku ob sedmih zjutraj. Iz leve strani nas je stražil silni Verbas, ki se je od deža verlo naraščal. Na nekterih krajih gre čez velike skale pené se in goni turške mline in stope. Na desni je velika gora, v kateri izvirajo na mnogih mestih bistri in merzli studenci, kateri zadostujejo vsi okolici.

Na desno iz zgornjega mesta pelje sterma cesta v breg. Cesta je neizrečeno gerda, polna jam in kamnja, in le bosniški konj je kos taki cesti. Ko pride človek po velikem trudu na verh berda, ima lep pogled na Banjoluko in na verbaško dolino, po kateri se modra reka vije po zanemarjeni strugi med zelenimi berdi ob sarajevski cesti. Po tej cesti je potoval tudi oddelk turškega nizama, in bilo ga je od daleč lepo viditi, ali blizo se ti mora smiliti, tako so vojaki umazani in razcapani. Jezdili smo potem skoz planino Malivuk, dve uri po grozno blatnasti cesti, ter nismo vidili nič razun šume.

Samo nekega starca, Todora iz Sitnice, smo srečali, ki je s svojimi pastirji gnal blizo 800 ovac. Naš spremljevalec Mustafa je djal, da so te ovce vse tega starca, pa da je tak skopuh, da sam vedno strada s svojimi lastnimi otroci vred. Na Cetanovem brodu smo počivali. Lep pogled smo imeli na planine: Tešanj, Žepče, Tišovac, Osmaćo, Čemernico, Lunjevac in koljanske goré. Po kratkem počitku smo šli spet naprej skoz šume, čez gore in puščave. Zraven reke Rakovice stoji poderto selo enacega imena, pa se s ceste komaj vidi, tako so černe hiše in skrite med raznimi drevesi. Na bližnjem hribu se vidi pokopališče s tremi lešenimi križi. To so bile prve očitne znamenja kristjanstva, kar smo jih vidili na tem potu. Čez reko Rekavico smo šli memo sel Radulovice in Vula.

Okoli poldne smo prišli na Drobinjsko polje. Našli smo tukaj na berdu staro kristjansko pokopališče s kamenitnim križem in velicimi ploščami, ki iz zemlje šterlé. Izgled smo imeli na selo Ljunjevec pod planino Ljunjevico. Stalo je nekđaj ne daleč od tod nad reko Krupo mesto in znameniti samostan Zvečaj, katerih se mnogokrat v horvaški povestnici spominja. Sklenili smo tukaj nekoliko počiti in pokrepčati se. Pihal je z bližne planine hladen veter, zato smo zbrali zavetje v širocem od spod ozkem kotlu. V šali smo imenovali ta kotel grob Kraljevića Marka, djavši našim komordžijam, da je tukaj umirajoči Marko s svojim šarcom legel, pa kakor se je naslonil, se je zemlja pod njegovim strašnim telesom pogreznila in ga v se vzela. V zemljo pa je še zdaj neka luknja, to smo rekli, da je zato, da bo

Marko prebudivši se koj mogel dober zrak dihati. Naše komordžije, turki in kristjani, so poslušali to pripovest ter jo imeli za sv. resnico.

Ulegli smo se (ali padli, kakor pravi Bosnjak) v kotel, zanetili ogenj, spekli pečenko ter ručali. Pasle so se nad nami kože in janci. Mesó je pekel Trifko Knežević, drugače Pantelija Rakijašević brez berk, kakor smo ga mi zavolj hlepneje po rakiu imenovali. Uverili smo ga, da je on naj lepši v Bosni, da nismo še lepšega vidili. Stražila sta na hribu Turka Mustafa Omer in Redja, ktera sta se zavolj ramazana terdo postila. Ker v vsi okolici ni bilo pitne vode, smo se okrepečali z dobrim vinom, napivaje ustajenju Kraljevića Marka in vsim bosanskim starim junakom. Potratili smo dve uri s pogovorom in šalo. Po obedu se nam je pridružil neki siv starec po imenu Štefan Milijavić ter nam pokazal drugo staro pokopališče (po bosniški mramorje); začel je govoriti o starih boljih časih in hvaliti Boga, da vidi kristjansko gospodo potovati po Bosni, ker zdaj, reče, ni daleč naš čas. Za Drobinjskim poljem se začenja gora Zmijanje, kjer stoji selo enacega imena, ki šteje 3000 hiš, ako je res? Ko se pride iz šume na ravno široko polje, vidi se na hribčku samotna velika cerkev v gotiškem slogu zidana. Ljudje pripovedujejo, kakor je Turčin Mustafa rekel, da je ta cerkev nekđaj kaj na glasu bila in o praznikih je hodilo semkaj iz vse Bosne mnogo ljudi. O tacih prilikah so nek spekli ljudje do 100 volov in popili več sto ók vina. Hribčku pravijo Lusići ali Lucići in mogoče je, da je bila cerkev sv. Luku ali sv. Lucii posvečena. Vidi se z leve mnogo sel in pokopališč. Kamor pogledaš, ne vidiš družega ko podertine in grobe iz starih časov. Sedanja pa niso tako veličastni in krepki kakor prepali.

Mračilo se je že, ko smo jahaje čez pusto Radkovo polje in razgovarjaje se o bosniškem izdajavcu Radku, po katerem je bližnje poljé kerščeno, dospeli v selo Sitnica.

Djali so nam v Banjoluki, da bomo pri sitniškem spahiju prenočili, zato smo se obernili na vprek proti hiši agini. Na pol poti nam pride sluga naprot ter nas prosi, naj gremo v kerčmo, ker spahija nas ne more prenočiti zavolj popravljanja, ter nam ne more dati pristojnega stanišča. Mislili smo, da nas spahija noče sprejeti, ker smo djauri; pa vernivši se v kerčmo najdemo na povelje spahijno prav dobro pripravljeno sobo, t. j. po turški, brez postelj in stolov, pogernjeno s tepihi. Bili smo zadovoljni, da smo vsaj kam leči mogli. Pa komaj smo pol ure ležali, nas sam spahija Muharemaga Hadši Romanović obišče ter nas verlo prijazno pozdravi v svoji kerčmi. Razgovarjaje se dolgo z nami nas upraša, kaj hočemo večerjati. Da si nismo zbirali, se vé. Na to odide domu ter nam pošlje dobro večerjo. Okrepivši se kakor prej, smo zapali na terdi postelji, kakor na naj mečih vajšnicah in pernicah.

Pripovedke iz Martiniverha.

(Zapisal J. Tušek.)

Od frajmanove jame.

Tiste hude leta so hodili ljudje v frajmanovo jamo po denarje. Vsi tisti, ki so veliko vedili povedati, so že pomerli; jest se le malo še kaj spomnim. To vem, da pred jamo je stalo drevo, ki je molilo vejo v jamo, da je vsak vedel, kam iti. Za to vejo se je mogla privezati verv, da je vedel, kod nazaj.

Najpred je prišel pred frajmana, ki ga je hotel z mečem. Pa mu je nekaj rekel, česa ne vem več, in frajman mu je pustil, da je iz vsacega treh kupov zlata, ki so tam bili, trikrat zagrabil. Če bi bil pa večkrat, bi ga pa bil. Ena deklica je pa tam na treh rjuhah presušala cekine in ga prosila, da naj zagrabi. Pa če bi bil zagrabil, bi bil pa mogel sam tam obsedeti.

O glodeži.

Na sveti večer ste gospodinja in dekla predli do enajstih. Ko ste opredli kodelje, pravi gospodinja dekli: Pojdi po drugo kodeljo na dilje, saj je še zgodaj. Dekla gre po kodeljo, pa ko je dolgo ni bilo nazaj, gre gospodinja v vežo in zaupije gor na dilje: „Kaj delaš?“ — „„Glodam, glodam!““ — Ko je spet ni bilo dolgo, gre spet v vežo in pravi: „Boš kaj kmalo prišla? — „„Koj, še glavo oglodam!““ Gospodinja se ustraši, gre, pa luč pogasi in se uleže spat. Kmalo pride glodež v hišo in roji po hiši gori in doli in pravi: kje je, kje, saj je bila ravno kar tukaj! En čas je še rojil, potlej je pa šel, ker ji ni nič mogel zdaj, ko je bila že v postelji.

Glasnik literarni.

Pregled slovanskih časnikov. Že večkrat smo omenili, kako veselo se razcveta literatura naših bratov Čehov. Ne mine skorej tedna, da bi ne prišla na svitlo kaka zanimiva nova knjiga. Tudi število časopisov se pomnožuje od mesca do mesca. S preteklim mescom se je prikazala v Olo-mucu „Hvězda“, ki izhaja vsako saboto in razširja v priprosti, domači besedi razne vednosti. V prvih treh listih so tile sestavki: „Kuruci“, zgodovinska povest, „Jak Rakousko nabylo království lombardsko-benát-ského“, „Jedovatí (strupeni) hadové“ z obrázky, „Nekolik myšlének o silozpytu (fiziki), „Železo nejdražší kov“, „Opičí most v Americe“ in druge drobtine. Vrednik je temu listu g. V. Žirovnický; polletna cena je 1 gld. 75 kr. — Verh tega se pričakuje v tem letu še dvoje novih listov. Da bodo vedeli Slovenci, kakšno življenje veje v českých časnikih, podajemo tu kratek pregled važnějšíh sestavkov časopisnih. „Živa“ (2. zv.) obsega: „O vyhynulých ssavcích a ptácích“ od Krejčíga, „Blecha“, (bolha) od Staryga, „Obyvatelstvo zemské“ spisal Dieterici, „O rozšířenosti ssavců na zemi“,

sp. J. Palacky in nadaljevanja dveh v 1. zv. pričetih zanimivih sestavkov Sostavki v „Lumiru“ (št. 7—20) so sledeči: „Josef Kovař, nalezce Libušina soudu,“ „Hrad Rabí“ od Gabriela, „Výstřel“ poleg Puškina. „Hrady Příbenice v Taborsku,“ povest „Nešťastný velikán,“ „O bývalém pořadku kočovském v městech Pražských,“ polska povest „Msta,“ „Způsoby a obyčeje při oddavkách v Lužici,“ „Asja“ povest od Turgeněva, „Neustupov, městečko v Taborsku,“ „Něco o rodině erbovní Jeronisův a Kožkův z Libušina,“ „Ermilda“ povest od Prokopa, „z register a kněh zápisnich statku žitenického,“ povesti „Matouš Debay a Leonce de Bay,“ „Sirotci kutnohorští,“ „Jihoslovanska literatura,“ životopis „V. Michala Pešina“ itd. Pesme, ki jih prinaša Lumir, so večidel epiške, nektere izmed njih velike pesniške lepote. Za Slovana kaj zanimiv je obširni „feuilleton“. — „Světozor“ (št. 4—10) prinaša sledeče zanimive reči: „Nalezení Libušina saudu, Listina o domě českem v Rimu, Domáci rozhovory, Jiskrovci v Uhrách, Vyprava do Kentuky, Büdinger a památky naší starověké poesie, Tělo sv. Cyrila v Rimě nalezeno, Čechové u Milana r. 1158, Studie o Rukopise kralodvorském, Svatební obyčejeve na Spiši, o některých zvláštnostech staročeské prosodie in še mnogo drugih zanimivih naznanil. — „Jason“ (št. 1—6) prinaša: „Božena Němcová, Fialka, roman „na poušti,“ spisal Sabina, Obrazy z vysokého severu, z pametnosti Tadyaše Bulgarina, Vypiský z kroniky města Litoměřic, Jiří Stefenson, Italie, Literarny směry, Tri leta z třiceti in še mnogo drugih krajših pisov in raznih naznanil. Tudi „Obrazy života“ prav veselo napredujejo; v vsakem zvezku prinašajo mnogo kratkočasnega in podučnega berila; tu omenjamo le (št. 3—5) povesti in humoreske: „Dáblův masopůst, Alex in Bahno“ in podučne pise „Světelné úkazy ve vzduchu, Golubac, Samoukové české poesije, J. Slavik, Obrazy literarní, Náčrtky z Turecké hranice, Boje mravenců, G. Pflieger itd. Vsak zvezek je okinčan z nekterimi obrazci. — Tudi „Poutnik od Otavy“ se trudi, kolikor mu je mogoče. Omeniti moramo še na koncu današnjega pregleda političnih „Pražskih Novin“, ki prinašajo v svojem nepolitičnem delu neprenehoma obilno literarnih naznanil iz vseh slovanskih krajev.

* Česka literatura je bila obogačena z dvema zabavnikoma. Per-
vemu je ime „Kitice,“ drugemu pa „Maj.“ V Kitici, ki je olepšana s podobno prof. Klicpera in s fotografskim obrazom Venuše Miloške, se posebno hvali prozaiški del, ki prinaša mnogo zanimivih reči, kakor: „Koledy maloruské“ in „Bulharské pohostinství“ od K. J. Erbena, „Čtyřicet hodin na Rujaně“ od dra J. Palackiga, „Na rakouských hranicích“ od Vyškovskega, „Kosovo pole“ od Vaclika itd. „Maj“ je okinčan s podobo slovečega pisatelja K. J. Erbena; vredil ga je J. V. Halek. Izmed obilnega števila zanimivih sestavkov omenjamo le: „Zlatovlaska“ povest od Erbena, „Ve Versaillu“ cestopisna čertica od Palackiga, „Naš selsky lid,“ v katerem slika g. Rudný česko kmetiško ljudstvo, „Obrazy ze Slavonie“ od g. Špuna itd.

* Iz jugoslovenske literature moremo le to oznaniti, da so donatisnjene v Ljubljani „Vodnikove bukve“ in na Reki 1. zvezek „Jadranskih vil“, kterih spisov željno pričakujemo.

Glasnik iz domačih in tujih krajev.

Na Dunaji perve dni maja. Kr. — Dragi moj! pišeš, da ti poročim kmal kaj spet iz Dunajskega mesta. Jaz ti ne vem posebnega nič, toda ker le po vsej sili hočeš, da ti moram pisati, naj se pa zgodi po tvoji volji, da ne porečeš, da je moja glava slaba, ker ne vem iz nje vzeti vsak čas, kaj bodi si kar že; ali potlej pa sam sebe popraskaj za ušesi, če ti v pismu ne bo stalo vse po godu in si pričakoval kaj boljšega, kakor ti čerke znanijo. Misli si, kak nas je presunilo to, ko se je raznesel glas po mestu med Sloveni, da je zbolel na naglem in to da je nevarno zbolel naš preljubljeni Miklošič. Jaz in pa še eden izmed mojih tovaršev sva bila v zelenem in glasnoživem veselem Pratru. Kar pride nekdo drug k nama pa reče: kaj sta tako vesela in tukaj sedita pri poliči nemške pijače, kakor da bi ne imela dosti uzroka žalostna biti? Čemu bi neki žalostna bila, mu rečeva, lej, vse okoli naju je veselo in raduje se, da živi: drobne tičice po vejčicah skakljajo in prepevajo, pa delajo veselje najnemu sluhu, široko oblečene svilnate Dunajčanke se sprehajajo in vozičkajo pod koščatimi kostanji pa nama razbistrujejo vid; priljudno vklanjava natakak nalija ječmenovico v poličke, ki suhemu gerlu daje vlago, in sini modronebne Italije režejo pred naji sir in salame, pa nama zbuja pijača in jed že precej civilizovan okus, in verh tega sto in sto drugih stvari, ki so vstvarjene vse na veselje nama in pa nama enakim, ki smo radi veseli in pa dobro v sercu mislimo; zakaj bi toraj ne bila vesela in bi se čemerno držala, kakor bi pelinovec pila in vidiš, da srebava sladki nemški ječmenovec? On pa nama reče: tedaj sta vidva sama tujca v Izraelu! Kaj pa je, za božjo voljo? poprašava na ene usta. Ali ne vesta, odgovori, te žalostne novice, da je Miklošič nevarno zbolel? Kaj praviš, zavzameva se oba z enim glasom, ti lažeš, to ni res, ti naji le trapaš, to ne more biti, to ne sme biti. Pa je vendar le gola resnica, reče on, in malo je upa, da bi ozdravel. Nama se je potemnilo vse, kar naenkrat, kar je bilo popred tako svetlo in jasno: tičice so pele samo žalostne pesmi, Dunajčanke so hodile samo v žalostni obleki, ol nama več ni šel v tek. Ustaneva pa se napraviva v mesto, da bi tamkaj zazvedila, ali je koli res, ker nisva mogla nikakor verjeti. Prideva brez pogovora skoraj do srede Leopoldovega predmestja, kar pride proti nama znan Horvat, pa viče: „zdravo bratje! a kamo vi dvojica? zar idete več kući? pa zašto tako rano? im je sada naj ugodnije tamo, da šeće čovjek, sav svjet ide stopram sada v Pratar, dajder, hodimo natrag, vidićemo milijun Bečkih krasotica.“ Daj mi mira s tvojim krasoticama, mu rečem, nego kaži, jeli je istina, što čusmo, da je Miklošić obolio? Žalostna mu majka, reče Horvat, nije samo obolio, nego već preminuo. To je bila strela iz jasnega neba za naji, bila sva popolnoma zbegana. Hitro greva, kar so naji nesle noge, da prideva pred v mesto in prašava še drugod kaj in kako, da pozveva

bolj natanjko, in ko prideva v mesto, zveva za gotovo, da ga je nekaj napadlo, da pa ni res, da bi bil umrl. To nama zlabkoti obremenjeno serce in drugi dan nama popolno odleže, ko zagledava njegovo lastnoročno naznanilo, kdaj bo začel svoje nauke v drugem polletji. Pri tej priliki se je kaj očitno pokazalo, kako radi imajo vsi učenci slovenjega rodu preljubega učitelja. Ti bi bil le mogel viditi obraze, kako je vse premenila ta novica, kako smo hodili eden do drugega in popraševali: ti, ali si že slišal, ali je res, kar pravijo? itd. Jaz pak sem se spomnil neke stare vraže, ki pravi, da bo tisti še dolgo živel, ki storijo od njega glas, da je umrl pa ni, in želim, da bi, kar to tiče, bila popolnoma resnična ta vraža. —

I kaj sta pa delala ti in tvoj tovarš tam v tistem Pratru, prašáš? Kaj neki? sedela sva, pa pila, pa poslušala ljudi, kaj so se menili in govorili; govorili so pa od kaj neki drugega kakor od vojske in to v eno mer dalje in dalje tako, da dobi še moja duša vojskine misli in zakoplje se v fantazije in fantazuje po svoje nekako poetično:

Vojska, lakot in pa kuga,
To so sestre tri mogočne,
Ena hujša kakor druga
In pa večidel neločne.
Kodar divja vojska hodi,
Za petami jej je lakot,
Sami žal po sestrah kuga
Hitro gre za njima vsakođ.
Mili Bog! nas varuj ene,
Mili Bog! nas varuj druge,
Mili Bog! odvrčaj tretjo,
Brani nas te trojne tuge.
Slišal Bog je ni molitve,
Saj je ni nobeden molil,
Dokler čas je bil in lahko
Si je to al' uno volil. —
Prva sestra prikoraka,
V gostje pride vojska silna;
Materi za sina lije
Solza iz oči obilna,
Deklici raz ličec mije
Roža se od solz potoka,
Ker za ljubim za zgubljenim
Jej nje drobno srce poka. —
Mirno selo hrup znemiri;
Bežimo, sovražnik ide,
Koj za nami gospodari
Žge, mori in ruši zide.
Prvi strah razum odnese,
Kar stermé odreveneli,

Brez soveta gledajo se,
Ne vedoč kaj bi počeli.
Votlo pokanje od daleč
Vse le bolj in bolj omami;
Odmigavajo gledé se
Si z ramama in glavami.
Strah nekoliko odlegli
Jim zavednost povračuje,
Al' zavednost ta zavdaja
Jim za strah le brige huje;
Omajè lesene ude,
Tek zastali spet zaziblje,
Zdravo in na pol betežno,
Kakor more, tak se giblje. —
„V gore,“ klikne glas med njimi
In postóti glas se „v gore.“
In strašljivcov brezposestnih
Zbegli trop beži kar more.
Prva misel: gotovina,
Ki bleščí se in ki cvenka
Al' popir, ki ima podobo,
Da je enacega pomenka.
Bogatin, ki mu zaklada
Ni mogoče vzeti sabo,
Zemlji ga izročá nemi,
Drugo varstvo je preslabo.
Al' ljudém bi človek upal?
Ta in uni je goljfivec,
Saj še sebi ni verjeti,
Človek sebi je lažnjivec. —

Šla bi še bila duša, kdo vé kam, po svojih potih in gnala fantazije skokoma iz ene v drugo, če bi me ne bil dregnil tovarš, kar je bilo šembrano prozaično od njega. Reče mi: kaj boš tako zamišljen, pij in pa govori, če ti ni primerznil jezik na nebo. Predramim se, preženem domišljije, vzamem polič v roko, pa pogledam kviško tako, da zapazim dno poliča. Začneva govoriti in pogovarjava se o tem, kar sva danes kjer si bodi kaj brala ali po drugi poti zvedila kaj koristnega in pogovora vrednega. Besede naneso pogovor na slovenščino. Tovarš pravi, da je bral zanimiv sostavek v „Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete des deutschen, griechischen und lateinischen, ki jo vreduje Kuhn, v 4. zvezku 1855. leta. Ta sostavek je pisal slavnoznaní Schleicher in ima tale napis: das futurum im deutschen und slavischen. Ker ne vem ali si ti bral ta spisek ali ne, vem pa, da imaš ktereга prijatla tam v Celjovcu, ki ga bržčas še ni bral, pa bi mu ustregel ž njim, zato ti ga oznanim ob kratkem.

Konec prihodnjic.

* Britka zguba je zadela bližnjo Horvaško. Po dolgi bolezni je umerl o polnoči (19.—20. maja) presvitli ban in grof Jožef Jelačić, ki je bil dolgo časa najkrepkeji podpornik in steber horvaški narodnosti in literaturi. Bil je rojen l. 1801 v Petrovaradinu. — Tudi česka literatura je zgubila 6. dne minulega mesca dva krepka podpornika in sloveča cerkvena pisatelja. Pervi je Val. Mih. Pešina vitez z Čehorodu, dohtar bogoslovja, kanonik glavne cerkve sv. Vita, nadzornik društva sv. Janeza, ud narodnega muzeja itd. Rojen je bil l. 1782 v Kral. Hradcu. Bil je eden najmarljivejših in najstarejih buditeljev česke literature, ktero je obogatil z mnogimi lepimi spisi. Drugi mož, ki ga je zgubila česka dežela, je Dr. Dominik A. Špachta, dohtar bogoslovja, častni dekan, administrator fare Karlsinske v Pragu in ud mnogih dobrodelnih družb. Rojen je bil v Jilovi l. 1803. Bil je izversten govornik in čislán pisatelj československi. Bodi jim zemljica lahka in večén spomin med narodom!

* Uternila se je najsvitleja zvezda na nebu sedajne vede. Mož, ki je slovel po svoji učenosti in po svojih delih po vsem svetu, preslavni Alexander žl. Humboldt, je zamerl 6. maja v Berolinu v 90. letu, pa vendar bo živel po svojem „Kosmosu,“ po svojih „Ansichten der Natur“ in po drugih potopisnih in učenih delih v spominju vseh narodov in vseh časov. Pogreb je bil slaven, bi rekel, kraljevsk.

* Dne 5. maja se je obhajala v Olomucu — kakor piše „Hvězda“ zelo krasna „beseda slovanska,“ kakor ji še ni bilo spominja v tem mestu. Prepevale so se razne česke pesme: „Vše jen ku chvále“ zbor od Jelena, „Minka a včely“ od Lauba, „Černé oči“ od Vartomava, „Na přírodu,“ zbor „Slovan“ od Zvonařa in „narodne pesni;“ slišati je bilo „variácie na slovanske pesme“ na gosli, variácie na pesem „Andulko mé dite“ in Titlovo ouverturo, ki jo je napravil poleg slovanskih pesem; tudi govora „ženit neb neženit“ in „Pěvec na hřbitově“ sta dopadla vsem pričujočim. Veselica je terpela do polnoči.

* V povzdigo česke dramatiške literature je bil razpisal g. F. Finger-

hut do konca mesca maja dvoje daril za najlepše izvirne igrokaze v českem jeziku. Do srede preteklega mesca ste bili poslani le dve igri, namreč: 1. „Libušin soud“ drama v 5 delih pod geslom „Syn v cizině, mati plače“ in iz Morave. 2. „Jaroslav“ zgodovinska igra v 5 delih pod geslom „Milujme se!“

* Kar je g. prof. Tomek o najdbi „Libušinega Soda“ ali „zelenogorskega rokopisa“ razglasil v českem musejniku, je prestavil g. J. Maly v nemški jezik. Naslov knjižici je „Die Grünberger Handschrift. Zeugnisse über die Auffindung des Libušin Saud. V tem spisu je učeni g. prof. Tomek jasno dokazal, kakó in kje je bila najdena stara pesem in da torej ne more biti ponarejen fabrikat naših časov, kakor se je sanjalo nekoliko nemškim pisavcom.

* Bibliotekar českega muzeja g. V a c l a v H a n k a je bil izvoljen za častnega uda Moskovske družbe za rusko literaturo, katere je predsednik znani pisatelj ruski g. A. Homjakov.

* Lipski profesor T i s c h e n d o r f je našel v egiptovskem samostanu Mojzesove gore prestaro sv. Pismo, katero je bilo po njegovih mislih pisano v 4. stoletju, kakor kodeks vatikanski. Obsega velik del starega in celi novi sv. zakon. Verh tega je našel tam del starega gerškega spisa „Pastir Hermov,“ ki je bil doslej le v latinski prestavi znan. — Ob enem se naznanja, da so našli v Petrogradu česko sv. pismo iz XV. stoletja, zelo zanimivo za česko literaturo.

* V moravskem mesticu Olešnici so igrali dobrovoljci prvo igro v českem jeziku pod naslovom „Lakomec“ poleg Moliera.

Besednik.

Isterske prislovice. J. V. — Bog daj vsele više, a nikdar manje (se zahvaljuje na daru v natori). — Svaki ima svoga vuka, kemu se prvo, kemu kašnje javi (jeder weiss, wo ihn der Schuh drückt.) — Samo pakal ne da vanka (vse se zve). — Mnogi v pijanosti dobi, da mu v treznosti rabi (škodje). — Prišal je iz gospodske službe omlačen i plačen. — Neće narav, nego kemu je navadna (consuetudo altera natura).

Pregovori. (Zap. J. Železnikar.) Enkrat z betom, enkrat s pesom. — Šenk je umerl, Zastonj ga je pa pokopal. — Tisti bog nič ne vé, ki zelje jé. — Se derži kakor kmetiška nevesta. — Klin s klinom. — Je dobro od višnje do češnje (je za nič). — Se derži kakor lipov bog. — Silna muha nikoli dolgo ne živi, (silna skoro enako sitna). — Pot se vleče kakor Tominska bližnica. — Dobrota je sirota. — Ta lepa (beseda) ne zaide, ta gerda pa kmalo zamerda. — Luč tako gorí, kakor bi na upanje pili. — Je tēma, kakor tam, kjer oves konec jemlje. — Je zvit kakor ovnov rog. — Kedar je enkrat pes šantov, ga zmirom lové. — Vsaka reč ima svoj prav. — Po kateri poti zeló vozijo, nikoli trava ne rase. — Je žejin, kakor mlinarjeva kokoš. — Derži kakor tat beriča. — Kdor ne uboga, ga tepe nadloga.

Ethymologične drobline.

(Nabral Dav. Terstenjak.)

Puša, pušina. Puša pomenja to, kar nemšk. hube: ein gemessenes und gehegtes Landstück (Jak. Grimm, Rechtsalterth. str. 535.), toraj ni iz pustim, temoč iz sansk. puš, nähren in pa wohnen; zato štirskoslov.: „zavec ima v zelji dobro pušino,“ ali pa, kedar mati otrokom postelj narejajo: „pojte deca v svojo pušino.“

Drač, kila. Besedo drač bi primeril litevski trakas, Heidefläche, in slov. kila gerški κήλη, Geschwulst, Bruch, Kropf, litevsk; kuila, Gemächtsbruch, primeri še geršk: κήλας. Kropfvogel.

Later. Pohorka imenuje svojega moža rada: later. Ali nima se ta beseda postaviti k sansk: ratū, Frauenzimmer, toraj later mož, kateri je ženam mil in drag; primeri lyksko: lata, conjux. Sem spada tudi ruska v Igoru napisana beseda lada, foemina; t in d se izmenjujeta, primeri: labot in labod, trot in trod, Feuerschwam, treska česk. drezga, pesto in pezdo, dut in tut, Maulbeere, persianski: tud, murus, murba.

Otek, Votek. Z slovensko besedo otek, digamovano votek, se ujema sansk: ôtu, Einschlag des Gewebes.

F-H. Glasnik h se ne izmenjuje samo v latinščini z glasnikom f, primeri: horda in forda, hircus in fircus, temoč tudi v slovenščini. V savinski dolini sem čul: flod namesto hlod, noft namesto noht.

Culter-čertalo. Klotz v svojem latinskem slovníku piše, da culter je prvotno pomenilo Pflugmesser, Pflugschar. Culter se ujema s sansk: Kartarî, Schere, Messer, Dolch in z slov. čertalo, Pflugmesser.

Kerstale, Kristale. Plug brez železa, čertala, goži itd., kakor Nemeč pravi Pfluggestell, se veli Kerstan, Kristan po methatezi kakor: hrib iz herb; plužne kolca se velijo kerstale okoli gornje Lendave; primeri sansk. in zendsk: karsti pflügen, litevsk kirszti, orati.

Lopata. Beseda lopata se ujema z goth. lofa, flache Hand, cymr: llawf, the palm of the hand, rusk: lapa, Pfote, polsk. lapa = roka.

Somuna, Semič, Sòm. V Hercegovini je gora, somuna imenovana, in na Kranjskem hribec Semič; primeri sansk: soma, breg, izvorno: magnus, altus, brez dvombe tudi slov. som, der Wels, po prvotnem pomenu: „Somen človek,“ ein stattlicher Mann.

Koče, Kocej. Pri pohorskih in koroških Slovencih pomenja koče, kočej = porcellus, Ferkel; sorodne besede so armorsk: choz, Schwein, cimrišk: hoch, hog, houch, Eber.

Us. V slovenščini in ruščini us pomenjuje muštace, litevski: usai. V Subotici v stari Savarii sem našel rimski kamen, na katerem je ime osebnó: VSSIVS SAVARIENSIS. Rodbine Us še živijo na Štirskem.

Natisnil Janez Leon v Celovcu.